

Briselē, 11.7.2019.
COM(2019) 330 final

ANNEX

PIELIKUMS

dokumentam

priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam

**par Eiropas inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) stratēģisko inovāciju programmu
2021.-2027. gadam:
Eiropas inovācijas talanta un spējas sekmēšana**

{SEC(2019) 275 final} - {SWD(2019) 330 final} - {SWD(2019) 331 final}

PIELIKUMS

Saturs

1.	Ievads	2
1.1.	<i>EIT</i> : ES inovāciju pamatinstrumenti.....	3
1.2.	Galvenās priekšrocības.....	3
1.3.	Galvenās problēmas	6
2.	Augstāki mērķi: <i>EIT</i> 2021.–2027. gadā	7
2.1.	Mērķi	7
2.2.	Nozīme programmā “Apvārsnis Eiropa”	7
3.	Eiropas inovācijas talanta un spējas sekmēšana.....	8
3.1.	Zināšanu un inovāciju kopienas	9
3.2.	Atbalsts augstākās izglītības inovācijas spējai	11
3.3.	<i>EIT</i> transversālas darbības.....	12
3.4.	Darbības nodrošināšana	14
3.5.	Sinergija un papildināmība ar citām programmām	17
4.	Resursi.....	18
4.1.	Budžeta vajadzības.....	18
4.2.	Ietekme (pārraudzība un izvērtēšana)	19
5.	1.A pielikums	23
6.	1.B pielikums	23

1. IEVADS

Šī stratēģiskā inovāciju programma (SIP) nosaka Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (*EIT*) stratēģiju un prioritātes laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam. Tas ir *EIT* galvenais politikas dokuments nākamajā plānošanas periodā, un tajā ir noteikti *EIT* mērķi, galvenās darbības, paredzami rezultāti un vajadzīgie resursi. SIP nodrošina nepieciešamo *EIT* saskaņošanu ar [priekšlikumu programmai “Apvārsnis Eiropa”], kas ir Savienības pamatprogramma pētniecības un inovācijas atbalstam no 2021. līdz 2027. gadam. Tā nodrošina arī pienācīgu sinerģiju un papildināmību starp *EIT* darbībām un citām Savienības iniciatīvām, politikas virzieniem un instrumentiem.

2021.–2027. gada SIP izmantots ietekmes novērtējums, ko veikusi Eiropas Komisija. Tajā ir ņemts vērā SIP projekts, ko *EIT* valde 2017. gada 20. decembrī iesniedza Eiropas Komisijai saskaņā ar *EIT* regulu¹. SIP arī atspoguļo Eiropas Komisijas jauno, 2018. gada jūnija [priekšlikumu programmai “Apvārsnis Eiropa”] un jo īpaši *EIT* izšķirošo nozīmi pīlārā [“Atvērtās inovācijas”] (III pīlārs) un tā ieguldījumu globālo problēmu risināšanā, tostarp noteikto klimata mērķu sasniegšanā, kā arī Eiropas rūpniecības konkurētspējas (II pīlārs) un zinātnes izcilības (I pīlārs) panākšanā. SIP pamatojas uz pieredzi, kas gūta *EIT* darbības pēdējos gados, un rezultātiem, kas saņemti plašā apspriešanās procesā ar galvenajām ieinteresētajām personām.

SIP ir ņemta vērā programmas “Apvārsnis Eiropa” stratēģiskā plānošana, lai nodrošinātu saskaņotību ar pamatprogrammas darbībām, ar citām attiecīgajām Savienības programmām un atbilstību ES prioritātēm un saistībām, kā arī palielinātu papildināmību un sinerģiju ar valstu un reģionālajām finansējuma programmām un prioritātēm.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 294/2008 (2008. gada 11. marts) par Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta izveidi (OV L 97, 9.4.2008., 1. lpp.). Grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1292/2013 (2013. gada 11. decembris) (OV L 347, 11.12.2013., 174. lpp.).

1.1. EIT: ES inovāciju pamatinstruments

EIT tika izveidots 2008. gadā ar mērķi sekmēt ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi un konkurētspēju, stiprinot dalībvalstu un Eiropas Savienības spējas inovāciju jomā. Tas aizsāka integrēt izglītību, uzņēmējdarbību un pētniecību (zinību triāde), īpaši uzsverot uzņēmējdarbības talantu un inovācijas prasmes. EIT termiņa vidusposma izvērtējums 2018. gadā apstiprināja, ka EIT vispārējais pamatojums joprojām ir spēkā, un uz inovāciju vērstas zinību triādes integrācijas modelis joprojām ir aktuāls.

Desmit gadus pēc EIT izveides inovācijas temps ir krasi paātrinājies. Inovācija pārveido ekonomikas nozares, sagrauj pastāvošus uzņēmumus un rada vēl nebijušas iespējas. Tā kā pasaules ekonomiskā kārtība mainās un starptautiskā konkurence aug, pieaug arī ES atkarība no talantiem un to inovācijas spējām. Kopīga izstrāde, sadarbība un līdzradīšana dažādās disciplīnās un kas apvieno izglītību, uzņēmējdarbību un pētniecību nekad nav bijusi tik svarīga kā pašlaik, lai palīdzētu risināt globālas problēmas, kas saistītas ar klimata pārmaiņām un dabas resursu neilgtspējīgu izmantošanu, digitālo pārveidi, demogrāfiskajām izmaiņām un veselības aprūpes un pārtikas nākotni.

Ar [priekšlikumu programmai “Apvārsnis Eiropa”] jaunai pamatprogrammai pētniecības un inovācijas atbalstam 2021.–2027. gadā Eiropas Komisija ir paudusi stingru apņemšanos vēl vairāk palielināt Eiropas inovācijas potenciālu, lai spētu pārvarēt izaicinājumus nākotnē. EIT iekļaušana [priekšlikuma programmai “Apvārsnis Eiropa”] [pīlārā “Inovatīvā Eiropa”] pastiprina tā īpašo lomu inovācijas veicināšanā, apvienojot uzņēmumus, izglītību, pētniecību, valsts iestādes un pilsonisko sabiedrību. [Priekšlikums programmai “Apvārsnis Eiropa”] atspoguļo ES augošās ambīcijas inovācijas jomā un nepieciešamību tās īstenot.

1.2. Galvenās priekšrocības

Kopš tā izveides EIT ir pakāpeniski nostiprinājies kā veiksmīgs instruments sabiedrības problēmu risināšanai. EIT galvenokārt darbojas zināšanu un inovāciju kopienās (ZIK), kas ir lielapmēra Eiropas partnerības starp izglītības un apmācības iestādēm, uzņēmējdarbības un pētniecības organizācijām. Pašlaik ir astoņas ZIK, kas darbojas šādās jomās: klimata pārmaiņas, digitālā pārveide, enerģija, pārtika, veselība, izejvielas, mobilitāte pilsētās un ražošana ar pievienoto vērtību (sk. 2. attēlu).

Katru ZIK veido aptuveni pieci līdz desmit sadarbības centri (SC²), kuru mērķis ir darboties kā zinību triādes praktiskās integrācijas ģeogrāfiskajiem centriem. Šie centri ir organizēti un strukturēti atbilstoši to attiecīgajam valsts un reģionālajam inovācijas kontekstam, un to pamatā ir ZIK galveno partneru esošo laboratoriju, biroju vai akadēmisko centru Eiropas mēroga tīkls.

ZIK mērķis ir pārvaldīt zinību triādes darbības portfeļus, izmantojot:

- *izglītības un apmācības pasākumus* ar spēcīgiem uzņēmējdarbības elementiem, kas paredzēti, lai apmācītu nākamās paaudzes talantus, ietverot tādu programmu izstrādi un īstenošanu, kurām piešķirta EIT zīme³, jo īpaši maģistra un doktora grāda līmenī;

² “Sadarbības centrs” ir ģeogrāfisks apgabals, kurā atrodas un var viegli sadarboties galvenie ZIK zinību triādes partneri, nodrošinot koordinācijas centru ZIK darbībām minētajā apgabalā.

³ EIT zīme ir kvalitātes zīme, ko EIT piešķir ZIK izglītības programmai, kura atbilst konkrētiem kvalitātes kritērijiem, kas cita starpā ir saistīti ar uzņēmējdarbības izglītību un inovatīvu “mācīties darot” mācību programmu.

- *darbības, kas atbalsta inovāciju* un paredzētas, lai izstrādātu inovatīvus produktus, procesus un pakalpojumus, kas pievēršas īpašām uzņēmējdarbības iespējām;
- *uzņēmumu izveides un atbalsta darbības*, piemēram, paātrinātājsistēmas, kas palīdzētu uzņēmējiem pārvērst savas idejas veiksmīgos uzņēmumos un paātrinātu izaugsmes procesu.

ZIK ir dinamiskas inovācijas ekosistēmas, kas rada plašu rezultātu klāstu (sk. 1. attēlu turpmāk).

1. attēls. Atjaunināti EIT rezultāti. Avots: EIT

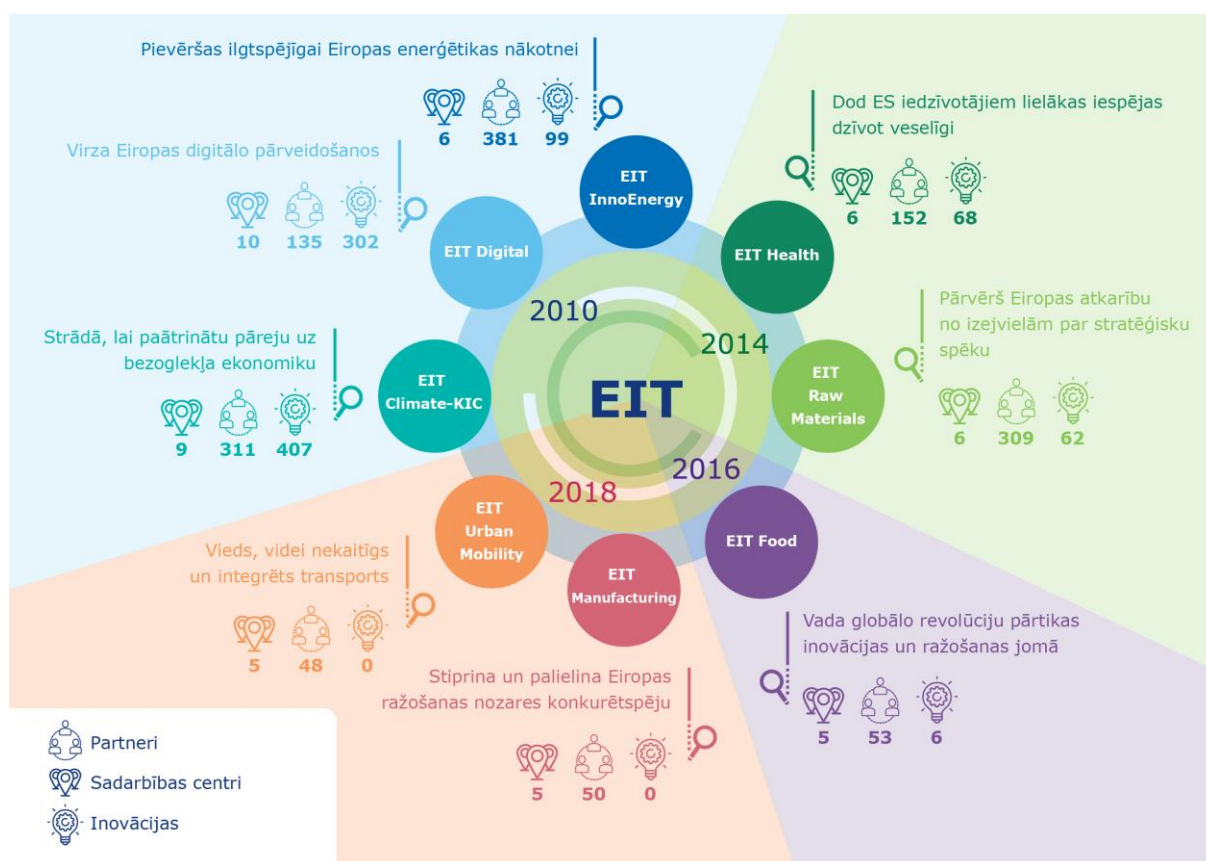
EIT modeļa pamatā ir izglītība un apmācība, talanta un prasmju pilnveidošana. Neviena cita ES rīcība inovācijas jomā neietver augstāko izglītību inovācijas vērtību ķēdē tik lielā mērā kā EIT. EIT izglītības programmai ir būtiska nozīme īpaši uz uzņēmējdarbību orientētu un kvalificētu novatoru attīstībā. Līdz 2017. gadam vairāk nekā 1700 absolventu bija sekmīgi pabeiguši maģistrantūras un doktorantūras programmas, kurām ir EIT kvalitātes zīme, un tūkstošiem ir piedalījušies uzņēmējdarbības un inovatīvās izglītības darbībās un formātos.

EIT no citiem inovācijas instrumentiem atšķiras ar to, ka tas, integrējot zinību triādi, pievēršas globālām problēmām. Nodrošinot ZIK dotācijas uz laiku līdz 15 gadiem, EIT īsteno savu ilgtermiņa mērķi, proti, risināt globālas problēmas, izmantojot inovatīvus produktus un pakalpojumus un sniedzot konkrētus ieguvumus mūsu sabiedrībai un iedzīvotājiem. EIT ir arī noteicis ZIK mērķi kļūt finansiāli ilgtspējīgām pēc 15 gadiem, un šī ir uz uzņēmējdarbību un rezultātu orientēta inovācijas instrumenta unikāla iezīme. Saistībā ar šo ZIK ir jāizstrādā un jāīsteno ieņēmumu radīšanas stratēģijas, lai pēc dotācijas nolīgumā noteiktā perioda saglabātu savu inovācijas ekosistēmu.

EIT pieeja veicina gan papildinošas, gan kardināli jaunas inovācijas, efektīvi novēršot tirgus nepilnības un palīdzot pārveidot nozares. Šī pieeja ļauj izveidot ilgtermiņa uzņēmējdarbības stratēģijas globālu problēmu risināšanai un palīdz radīt pamatnosacījumus, kas ir būtiski labi funkcionējošas inovācijas ekosistēmas izaugsmei un inovāciju uzplaukumam.

EIT piedāvā efektīvu un lietderīgu platformu tādu ZIK izveidei, paplašināšanai un pārvaldībai, kurām ir spēcīga tīkla ietekme un pozitīva netieša ietekme (sk. 2. attēlu turpmāk). Pirmās paaudzes ZIK (*EIT Digital*, *EIT Climate-KIC* un *EIT InnoEnergy*), kas sāka darboties 2009. gadā, ir stabilas un pieredzējušas, un pēc 2024. gada tiks pārtraukti to partnerības pamatnolīgumi saskaņā ar maksimālo dotācijas ilgumu. Otrās un trešās paaudzes ZIK (*EIT Health* un *EIT Raw Materials* (2014), *EIT Food* (2016)) vēl tiek pilnveidotas. 2019. gadā

darbību sāk divas 2018. gada decembrī noteiktas ZIK – *EIT Urban Mobility* un *EIT Manufacturing*.

2. attēls. *EIT* zināšanu un inovāciju kopienas. Avots: Eiropas Komisija

EIT ar astoņām ZIK, kurām ir vairāk nekā 1000 partneru no uzņēmējdarbības, pētniecības un izglītības jomas, ir lielākā ES atbalstītā inovācijas ekosistēma. *EIT* ir atbalstījis vairāk nekā 1200 jaunuzņēmumu un inovatīvu uzņēmumu, kā rezultātā šie uzņēmumi piesaistīja ārējo finansējumu vairāk nekā 890 miljonu EUR apmērā, un atbalstītie jaunuzņēmumi radīja vairāk nekā 6000 darbvieta. Vairāk nekā 50 % ZIK partneru ir no uzņēmējdarbības nozares (rūpniecība, MVU un jaunuzņēmumi), kas apliecina tuvumu tirgum. Partneru skaita pieaugums katrā ZIK liecina par *EIT* modeļa pievilcību un ilgtermiņa potenciālu. Līdz 2019. gadam *EIT* zināšanu un inovāciju kopienās piedalījās vairāk nekā 600 uzņēmumu, 250 AIL, 200 pētniecības organizāciju un vairāk nekā 50 pilsoniskās sabiedrības organizācijas un iestādes.

Ņemot vērā pastāvošās snieguma reģionālās atšķirības inovācijas jomā, *EIT* 2014. gadā izveidoja reģionālu inovācijas shēmu (RIS), lai paplašinātu reģionālo iesaistīšanu valstīs, kur inovācija notiek mērenāk un pieticīgāk. Ar *RIS* starpniecību *EIT* ir paplašinājis savas darbības visā Eiropā un tagad reģioniem ar zemu inovācijas sniegumu piedāvā iespējas iesaistīties zinību triādes darbībās ZIK kopienas ietvaros. Tas atspoguļojas arī ES-13 partneriem *EIT* piešķirtā finansējuma īpatsvarā (no 2018. gada 8,3 % salīdzinājumā ar 4,8 % pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”).

3. attēls. *EIT Eiropā*. Avots: *EIT*, 2018

EIT ir spējis saglabāt dinamiku un pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” vispārējā satvarā izstrādāt pārvaldības principus un noteikumus sekmīgai ZIK pārvaldībai saskaņā ar *EIT* regulu. Tā darbības neatkarība ir ļāvusi izmēģināt un efektīvi īstenot vairākus jauninājumus tā atbalsta saņēmēju pārvaldībā, piemēram, konkurētspējīgu finansēšanas mehānismu, finansiālās ilgtspējas mērķus un konkrētus snieguma pamatrādītājus.

1.3. Galvenās problēmas

EIT ir daļa no programmas “Apvārsnis Eiropa” vispārējā satvara, kura mērķis cita starpā ir panākt zinātnisku, ekonomisku/tehnoloģisku un sociālu ietekmi, lai stiprinātu Savienības zinātnisko un tehnoloģisko bāzi; īstenot Savienības stratēģiskās politikas prioritātes, veicināt tās konkurētspēju visās dalībvalstīs, tostarp tās rūpniecībā, un palīdzēt risināt globālas problēmas, tostarp sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus. Galvenais nosacījums, lai sekmīgi īstenotu šo mērķi, ir reaģēt uz pastāvošo vajadzību palielināt inovācijas spēju visā Savienībā. ES jo īpaši saskaras ar trim problēmjautājumiem, kas virzīs *EIT* rīcību 2021.– 2027. gadā atbilstīgi tā vispārējiem mērķiem.

Pirmkārt, mūsdienu ekonomiku arvien vairāk virza cilvēku un organizāciju prasmes un spējas idejas pārvērst produktos un pakalpojumos. Inovācijas prasmēm un uzņēmējdarbības kultūrai ir izšķiroša nozīme, jo īpaši tehnoloģiju un zinātnes jomā, bet arvien vairāk arī citās nozarēs. Ir ļoti svarīgi vēl vairāk palielināt Eiropas augstākās izglītības iestāžu inovācijas spējas. *EIT* ir unikālā iespēja to īstenot programmas “Apvārsnis Eiropa” ietvaros.

Otrkārt, fiziskais tuvums ir galvenais inovācijas veicinošais faktors. Lai veicinātu mijiedarbību starp uzņēmumiem, akadēmiskajām aprindām, pētniecības organizācijām, valdībām un privātpersonām, būtiska nozīme ir iniciatīvām, kuru mērķis ir attīstīt inovācijas tīklus un sniegt pakalpojumus, kas atbalsta zināšanu radīšanu, apmaiņu un nodošanu tālāk. Tomēr visā ES pētniecības un inovācijas rezultāti, kas atspoguļoti ikgadējā Eiropas inovācijas progresa ziņojumā, ievērojami atšķiras. Ir ļoti svarīgi, lai inovācija būtu iekļaujoša un

sakņotos vietējās teritorijās. *EIT* darbības, pateicoties to “vietai pielāgotai” pieejai, ir piemērotas, lai palīdzētu stiprināt vietējās inovācijas ekosistēmas.

Visbeidzot, dinamiskas inovācijas ekosistēmas prasa zināšanu, infrastruktūras un talanta kombināciju. Ir jāparedz pamatnosacījumi sadarbībai starp Eiropas pētniecību, izglītību un inovāciju, kā arī jārada spēcīgas sinerģijas, lai nodrošinātu, ka ierobežotie resursi tiek pienācīgi un efektīvi ieguldīti pētniecībā un inovācijā. Zinību triādes padziļināta integrēšana, izmantojot esošās un jaunās ZIK, ir drošs veids, kā veicināt inovāciju veicinošu vidi, un tas ir *EIT* galvenais mērķis.

2. AUGSTĀKI MĒRĶI: *EIT* 2021.–2027. GADĀ

EIT kā programmas “Apvārsnis Eiropa” neatņemama daļa palīdzēs sasniegt tās visaptverošos mērķus un prioritātes. ZIK būs daļa no institucionalizētās Eiropas partnerības, un tas nozīmē, ka tās ievēros principu un dzīves cikla kritēriju kopumu, lai nodrošinātu saskaņotāku, atvērtāku un uz ietekmi vērstu pieeju. Tāpēc *EIT* vispārējie mērķi atspoguļo *EIT* vispārējo lomu programmā “Apvārsnis Eiropa” un tā nozīmi [pīlārā “Inovatīvā Eiropa”].

2.1. Mērķi

EIT galvenās darbības jomas ir definētas [priekšlikumā programmai “Apvārsnis Eiropa”]. *EIT* turpinās atbalstīt zināšanu un inovāciju kopienas (ZIK), lai stiprinātu inovācijas ekosistēmas, kas palīdz risināt globālas problēmas. Tas tiks darīts, sekmējot izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības integrāciju, tādējādi radot inovācijai labvēlīgu vidi un veicinot un atbalstot jaunu uzņēmēju paaudzi, kā arī stimulējot inovatīvu uzņēmumu izveidi ciešā sinerģijā un papildināmībā ar EIP. Konkrēti, *EIT* jo īpaši:

- (1) stiprinās ilgtspējīgas inovācijas ekosistēmas Eiropā;
- (2) veicinās inovāciju un uzņēmējdarbību ar labākas izglītības palīdzību;
- (3) ievieš jaunus risinājumus globālām problēmām, kas saistītas ar tirgu.

Nemot vērā konstatētās problēmas, ar kurām *EIT* saskaras (aprakstītas 1.3. nodaļā), un lai palīdzētu sasniegt iepriekš minētos vispārējos mērķus, kas *EIT* noteikti [priekšlikumā programmai “Apvārsnis Eiropa”], *EIT* konkrētie mērķi 2021.–2027. gadam ir šādi:

- (a) palielināt ZIK un zinību triādes integrācijas ietekmi;
- (b) palielināt augstākās izglītības nozares inovācijas spējas, veicinot institucionālas pārmaiņas augstākās izglītības iestādēs (AII);
- (c) paplašināt *EIT* reģionālo iesaistīšanu, lai novērstu reģionālās atšķirības saistībā ar inovācijas spējām visā ES.

2.2. Nozīme programmā “Apvārsnis Eiropa”

Īstenojot minētos mērķus, *EIT* palīdzēs sasniegt programmas “Apvārsnis Eiropa” kopējos rezultātus zinātnes, ekonomikas/tehnoloģijas un sociālajā jomā. Tas turpinās stiprināt inovācijas ekosistēmas, kas palīdz risināt globālas problēmas, veicinot zinību triādes integrāciju ZIK darbības jomās. Programmas “Apvārsnis Eiropa” stratēģiskās plānošanas process nodrošinās *EIT* darbību un pārējās programmas “Apvārsnis Eiropa” labāku saskaņošanu. Pamatojoties uz apliecinātajiem rezultātiem, *EIT* būs būtiska nozīme pīlārā “Atvērtās inovācijas”.

Spēcīga sinerģija starp *EIT* un Eiropas Inovācijas padomi būs izšķiroši svarīga **pīlāra** [“Inovatīvā Eiropa”] ietekmei. *EIT* un EIP īstenos papildinošas darbības, kuru mērķis ir

racionalizēt atbalstu, kas sniegts novatoriskiem uzņēmumiem. Pamatojoties uz ZIK pieredzi, saņēmējiem, kuriem piešķirts EIP finansējums, *EIT* nodrošinās uzņēmējdarbības paātrināšanas pakalpojumus un apmācību.

Turklāt *EIT* atvieglos EIP līdzekļu saņēmēju piekļuvi ZIK inovācijas ekosistēmām un attiecīgajiem zinību triādes dalībniekiem. Tādējādi EIP atbalsta saņēmēji var aktīvi iesaistīties ZIK darbībās un izmantot ZIK pakalpojumus. Vienlaikus *EIT* atbalsta saņēmēji varēs pieteikties uz EIP instrumentiem, ja nav pieejams *EIT* ZIK atbalsts. EIP var palīdzēt strauji izvērsties ZIK atbalstītiem jaunuzņēmumiem ar lielu izaugsmes potenciālu. Jo īpaši inovatīvākie ZIK atbalstītie uzņēmumi, ja tos atlasījusi EIP, var gūt labumu no apvienotā finansējuma atbalsta, ko piedāvā *EIC Accelerator*, un/vai ar finanšu atbalstu, ko piedāvā “InvestEU” instrumenti.

EIT nodrošinās spēcīgāku sinerģiju arī ar **pilāra [“Zinātnes izcilība”]** programmām un iniciatīvām, lai paātrinātu no fundamentāliem zinātnes pētījumiem iegūtu zināšanu pārvešanu uz konkrētiem lietojumiem, kas dod labumu sabiedrībai. Jo īpaši saistībā ar Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām (*MSCA*) *EIT* sadarbosies inovācijas attīstības un *MSCA* stipendiātu uzņēmējdarbības prasmju pilnveidošanas jomā.

EIT palīdzēs īstenot **pilāru [“Globālas problēmas un rūpniecības konkurētspēja”]** un papildinās attiecīgās darbības, lai risinātu globālas problēmas un palielinātu ES konkurētspēju pasaules mērogā. Jo īpaši ar ZIK starpniecību *EIT* centīsies sniegt ieguldījumu attiecīgajos uzdevumos un tematiskajās kopās, kā arī citās Eiropas partnerībās, jo īpaši atbalstot pieprasījuma puses pasākumus un sniedzot izmantošanas pakalpojumus, lai veicinātu tehnoloģiju pārnesi un paātrinātu sasniegto rezultātu komercializāciju.

EIT nodrošinās saskaņotību ar programmas “Apvārsnis Eiropa” Eiropas inovācijas ekosistēmu virzienu. Jo īpaši *EIT* aktīvi piedalīsies EIP foruma darbībās un izveidos saiknes starp *EIT* kopienu un attiecīgajām darbībām, ar kurām atbalsta inovācijas ekosistēmas, lai novērstu dublēšanos un nodrošinātu rīcību saskaņotību un papildināmību.

Tiks izpētītas arī sinerģijas iespējas starp programmas “Apvārsnis Eiropa” izcilas pieredzes apmaiņas daļu un *EIT* atbalstītajām iesaistīšanas darbībām. Programmas “Apvārsnis Eiropa” izcilas pieredzes apmaiņas daļas mērķvalstis kā *EIT* iesaistīšanas darbību mērķgrupa jo īpaši varēs izmantot *EIT* zinātību un atbalstu pakārtoto darbību (t. i., tirgum tuvinātu darbību) attīstībai.

3. EIROPAS INOVĀCIJAS TALANTA UN SPĒJAS SEKMĒŠANA

Arvien nozīmīgākā *EIT* loma virzīs *EIT* stratēģiju 2021.–2027. gadam, uzmanību pievēršot rīcībām, kas nodrošinās pievienoto vērtību ES līmenī un palīdzēs sasniegt programmas “Apvārsnis Eiropa” mērķus. Pirmkārt, *EIT* ar ZIK starpniecību turpinās atbalstīt inovācijas spējas un ekosistēmas un to turpmāko attīstību un paplašināšanu arī ar jaunu ZIK izveidi. Otrkārt, balstoties uz pieredzi, kas gūta, integrējot zinību triādi, *EIT* tiešā veidā atbalstīs uzņēmējdarbības un inovācijas spēju attīstību augstākās izglītības nozarē. Visbeidzot, izmantojot efektīvākus transversālus pasākumus, *EIT* palielinās savu ietekmi ES līmenī. Lai palielinātu savu efektivitāti, lietderību un ietekmi, *EIT* arī uzlabos savas darbības vairākās jomās.

3.1. Zināšanu un inovāciju kopienas

(1) Atbalsts esošajām ZIK

Arī turpmāk galvenais uzdevums būs zinību triādes integrācija, ko Eiropas Savienībā, dalībvalstīs, reģionālā un vietējā līmenī *EIT* un *ZIK* veic, lai stiprinātu inovācijas ekosistēmas un padarītu tās ilgtspējīgas, kā arī lai izstrādātu jaunus globālu problēmu risinājumus. *EIT* turpinās atbalstīt *ZIK* portfeli (sk. 2. attēlu) un vēl vairāk stiprinās lietderīgo platformu *ZIK* izveidei, izaugsmei un pārvaldībai. *ZIK* turpinās darboties, izmantojot sadarbības centrus (SC). *ZIK* arī turpmāk tieksies uz finanšu stabilitāti, lai ilgtermiņā (vēlākais pēc 15 gadiem) panāktu finansiālu neatkarību no *EIT* dotācijas, piesaistot publiskā un privātā sektora ieguldījumus.

EIT lielu daļu sava budžeta atvēlēs *ZIK* atbalstam. Tas pārraudzīs un analizēs *ZIK* sniegumu un nodrošinās, ka tās īsteno *EIT* un programmas “Apvārsnis Eiropa” mērķus. Papildus finansiālam atbalstam *EIT*, pamatojoties uz gūto pieredzi, nodrošinās *ZIK* stratēģisko uzraudzību, kā arī norādījumus par horizontāliem un specifiskiem jautājumiem, tostarp par sinerģiju izveidi programmā “Apvārsnis Eiropa” un ar citām ES iniciatīvām. Konkrēti, *EIT* atbalstīs *ZIK*, lai tās varētu izveidot saskarnes un sekmēt kopīgas darbības ar attiecīgajām Eiropas partnerībām un citām attiecīgām Savienības iniciatīvām un programmām.

Tas arī pārraudzīs *EIT* zīmes piešķiršanu *ZIK* izglītības un apmācības programmām un apzinās iedarbīgāku kvalitātes nodrošināšanas mehānismu, tostarp *EIT* zīmes ārējo atzīšanu un akreditāciju.

EIT nodrošinās *ZIK* kopīgus pakalpojumus un *ZIK* pieredzes un labas prakses savstarpējo apmaiņu, kā arī veicinās to sadarbību (*ZIK* savstarpējas darbības) gan tematiskos, gan horizontālos jautājumos. *ZIK* savstarpējām darbībām ir vislielākais potenciāls, ja gadījumos, kad nav izveidotas īpašas *ZIK*, vairākas *ZIK* jau pievēršas kopējām ES politikas prioritātēm. Dažādu *ZIK* apvienošanai mērķtiecīgām kopīgām rīcībām, kas sniedz abpusēju ieguvumu, ir liels sinerģijas potenciāls, un *EIT* veicinās šādas darbības un aktīvi piedalīsies *ZIK* savstarpējo darbību satura un struktūras noteikšanā. Tas pārraudzīs *ZIK* savstarpējo darbību īstenošanu, kā arī sasniegtos rezultātus nolūkā padarīt šīs darbības par *ZIK* stratēģiju neatņemamu daļu.

(2) *ZIK* reģionālās ietekmes palielināšana

EIT vēl vairāk palielinās savu reģionālo ietekmi, vairojot **atvērtību** potenciālajiem partneriem un ieinteresētajām personām un uzlabojot *ZIK* **reģionālās stratēģijas** formulējumu, tostarp saiknes ar attiecīgajām pārdomātas specializācijas stratēģijām.

EIT reģionālās inovācijas shēma, ko vada *EIT* un īsteno *ZIK*, līdz šim ir darbojusies pēc brīvprātības principa. No 2021. gada *EIT* *RIS* kļūs par *ZIK* daudzgadu stratēģijas neatņemamu sastāvdaļu. *EIT* turpinās *ZIK* sniegt norādes un atbalstu *EIT* *RIS* daudzgadu stratēģiju sagatavošanā un to īstenošanā. *EIT* *RIS* darbības turpināsies, lai sniegtu labāku atbalstu to valstu un reģionu inovācijas spējai, kuri atpauk inovācijas jomā. *EIT* budžets, kas atvēlēts *EIT* *RIS* darbību īstenošanai, būs vismaz 10 % no kopējā *ZIK* paredzētā *EIT* atbalsta finansējuma, tādējādi palielinot *ZIK* partneru skaitu no mērķa reģioniem. Ar *RIS* atbalstīto darbību mērķis būs:

- uzlabot vietējās ekosistēmas inovācijas spējas, izmantojot spēju veidošanas pasākumus un ciešāku mijiedarbību starp vietējiem inovācijas dalībniekiem (kopām, tīkliem, reģionālajām iestādēm, AII, pētniecības organizācijām, PIA iestādēm);

- saistīt vietējās inovācijas ekosistēmas ar Eiropas inovācijas ekosistēmām, sadarbojoties ar *EIT ZIK* un to sadarbības centriem.

Turklāt, lai nodrošinātu *ZIK* dziļāku integrāciju vietējās inovācijas ekosistēmās, katrai *ZIK* būs jāizstrādā un jāīsteno stratēģija, kuras mērķis ir stiprināt attiecības ar reģionālajiem un vietējiem inovācijas dalībniekiem, un *EIT* šo īstenošanu aktīvi pārraudzīs. “Vietai pielāgota” inovācijas pieeja būtu jāiekļauj *ZIK* daudzgadu stratēģijā un uzņēmējdarbības plānā un tai jābalstās uz *ZIK SC* (un *RIS*), tādējādi izmantojot to lomu kā iespēju piekļūt *ZIK* kopienai un sadarboties ar vietējiem partneriem. *ZIK* būtu jāpierāda saikne ar vietējām pārdomātas specializācijas stratēģijām un ar attiecīgo tematisko platformu un starpreģionu iniciatīvu darbībām, tostarp ar *ESI* fondu pārvaldības iestādēm. Turklāt *EIT* pārraudzīs, kā *SC* darbojas un kā tie integrējas vietējās inovācijas ekosistēmās.

(3) *Jaunu ZIK izveide*

Lai palīdzētu risināt jaunas un potenciālas globālas problēmas, *EIT* izveidos jaunas *ZIK* prioritārās jomās, kas atlasītas, pamatojoties uz kritērijiem, kas novērtē to atbilstību programmas “Apvārsnis Eiropa” politikas prioritātēm un to potenciālu un pievienoto vērtību, kam jāpievēršas, izmantojot *EIT* modeli. Izveidojot jaunas *ZIK*, tiks ņemta vērā programmas “Apvārsnis Eiropa” stratēģiskā plānošana un budžets, kas *EIT* piešķirts 2021.–2027. gadā. Attiecīgie Eiropas partnerību atlases kritēriji, kas noteikti [“Apvārsnis Eiropa” regulas] III pielikumā, tiks iekļauti *ZIK* uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus un novērtēti izvērtēšanas laikā.

Turpmāko *ZIK* prioritāro jomu saraksts ir iekļauts šīs SIP 1.A pielikumā.

Pamatojoties uz *EIT* valdes priekšlikumu un tā analīzi, ir ierosināts 2021. gadā publicēt uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, lai 2022. gadā izveidotu pirmo *ZIK* kultūras un radošo nozaru (KRN) jomā. Šai prioritārajai jomai ir vislielākā papildināmība ar astoņām *ZIK*, kuras *EIT* jau ir izveidojis, kā arī ar iespējamām prioritārām jomām citām Eiropas partnerībām, kas tiks sāktas programmas “Apvārsnis Eiropa” ietvaros. Kultūras un radošās nozares ir joma ar augstu izaugsmes potenciālu, daudzām vietējām iniciatīvām un arī raisa spēcīgu interesi iedzīvotāju vidū. Tās ir cieši saistītas ar vietējām un reģionālajām ekosistēmām. Tomēr kultūras un radošās nozares joprojām ir ļoti sadrumstalota joma, un novatoriem un uzņēmumiem izveidotājiem trūkst vajadzīgo uzņēmējdarbības un inovācijas prasmju. Šos trūkumus vislabāk varētu risināt *ZIK*, izmantojot savu zinību triādes integrēšanas pieeju, ilgtermiņa perspektīvu un vietai pielāgoto pieeju. Šīs SIP 1.B pielikumā ir iekļauta fakto lapa, kurā apkopota informācija par kultūras un radošo nozaru jomas problēmām un turpmākās *ZIK* gaidāmo ietekmi.

Ņemot vērā ierosināto *EIT* budžetu, otru jauno *ZIK* varētu izveidot 2025. gadā, uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus publicējot 2024. gadā, pēc tam, kad būs izdarīti grozījumi 1.A pielikumā, pievienojot jaunu(-as) prioritāro(-ās) jomu(-as). Prioritārā(-ās) joma(-as) tiks izvēlēta(-s), ņemot vērā *EIT* valdes priekšlikumus. Šajos priekšlikumos tiks ņemtas vērā prioritārās jomas, kas jānosaka programmas “Apvārsnis Eiropa” stratēģiskajā pētniecības un inovācijas plānā, un tādi Eiropas partnerību atlasei noteiktie kritēriji kā atklātība, pārredzamība, ES pievienotā vērtība, saskaņotība un sinerģija. Kritēriji jaunu *ZIK* atlasei tiks saskaņoti ar programmā “Apvārsnis Eiropa” noteiktajiem kritērijiem. Turklāt tās palīdzēs īstenot ES politikas prioritātes, piemēram, uzdevumus un ilgtspējīgas attīstības mērķus. Citas jaunas *ZIK* varētu atlasīt tad, ja būs pieejams papildu budžets *EIT* paredzētajam budžetam.

EIT:

- stiprinās inovācijas ekosistēmas, turpinot atbalstīt esošās ZIK globālu problēmu risināšanā, integrējot zinību triādi;
- noteiks jomas un veicinās ciešāku sadarbību ZIK starpā stratēģiski un politiski svarīgos jautājumos;
- nodrošinās, ka ZIK izstrādā un īsteno stratēģiju, kas palīdzēs izveidot sadarbību un sinerģiju ar attiecīgajām Eiropas partnerībām un citām attiecīgajām Savienības iniciatīvām un programmām;
- nodrošinās, ka ZIK ir iekļaujoša pieeja, kuras mērķis ir stiprināt to attiecības ar valsts, reģionālā un vietējā līmeņa inovācijas dalībniekiem;
- nodrošinās, lai *EIT RIS* darbības palielinātu reģionālo ietekmi un būtu pilnībā integrētas ZIK daudzgadu stratēģijās;
- izveidos jaunas ZIK izvēlētas stratēģiskas nozīmes tematiskajās jomās, sākot ar ZIK kultūras un radošo nozaru jomā 2022. gadā.

3.2. Atbalsts augstākās izglītības inovācijas spējai

Izmantojot zinību triādes integrēšanas modeli, *EIT* ir palīdzējis pārvarēt pastāvošo plaisu starp augstāko izglītību, pētniecību un inovāciju. Proti, *EIT* ir būtisks instruments cilvēkkapitāla attīstībai, liekot uzsvāru uz izglītību uzņēmējdarbības jomā. Tomēr *EIT* ietekme joprojām ir ierobežota attiecībā uz ZIK partneriem.

Lai plašāk atbalstītu inovāciju, augstākās izglītības iestādēm Eiropā jābūt inovatīvām un uz uzņēmējdarbību vērstām savā pieejā attiecībā uz izglītību, pētniecību un sadarbību ar uzņēmumiem un plašāku vietējo inovācijas ekosistēmu, tostarp pilsonisko sabiedrību.

Lai AII izveidotu par inovatīvām un uzņēmējdarbības organizācijām, ir vajadzīga skaidra stratēģija, metodiskais pamats un resursu nodrošināšana. *EIT*, pamatojoties uz savu pieredzi, ir unikāla iespēja atbalstīt AII uzņēmējdarbības un inovācijas spēju attīstību programmas “Apvārsnis Eiropa” ietvaros.

EIT ar ZIK starpniecību atklātā un mērķtiecīgā veidā īsteno darbības, kuru mērķis būs palielināt augstākās izglītības inovācijas spējas, lai inovācijas vērtību ķēdēs un ekosistēmās iekļautu lielāku skaitu AII. Šīs darbības papildinās *EIT* iesaistīšanos izglītībā un būs svarīga ZIK zinību triādes integrācijas darbību daļa, jo īpaši padarot tās atvērtākas un pieejamākas tiem, kas nav ZIK partneri. *EIT* ietekme sasniegtu ne tikai ZIK, bet arī veicinātu *EIT* galveno uzdevumu — veicināt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un konkurētspēju, stiprinot dalībvalstu inovācijas spējas saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” mērķiem sekmēt uzņēmējdarbības un inovācijas prasmes mūžizglītības perspektīvā, tostarp palielināt AII spējas visā Eiropā.

EIT atbalsts pamatosies uz tādām politikas iniciatīvām kā *HEInnovate*⁴ un *RIIA* sistēmas⁵, kuras ir pierādījušas savu vērtību vairākās AII un dalībvalstīs visā ES. *EIT* ciešā sadarbībā ar

⁴ *HEInnovate* ir politikas satvars, ko izstrādājusi Eiropas Komisija un ESAO. *HEInnovate* piedāvā AII metodiku, ar ko apzināt inovācijas spēju jomas, kuras nepieciešams turpmāk pilnveidot, un kas palīdzēs izstrādāt attiecīgas stratēģijas un rīcības, lai panāktu vēlamo ietekmi. *HEInnovate* balstās uz pamatotiem

Komisiju izstrādās atbalsta darbības, nodrošinot saskaņotību un papildināmību ar attiecīgajām darbībām programmā “Apvārsnis Eiropa”, *Erasmus* un citās programmās. Pirmajos trīs gados tiks sīkāk izstrādāti un pilnveidoti konkrēti īstenošanas un sasniegšanas mehānisma procesa aspekti, un šajā izmēģinājuma posmā tos pārraudzīs un izvērtēs pirms to tālākas izvēšanas.

EIT būs vadoša un koordinējoša loma *ZIK* nodrošināto darbību īstenošanā un pārraudzībā. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu: iekļaujošu pieeju, kā piesaistīt augstākās izglītības iestādes, kas vēl nav *ZIK* partneri; starpdisciplināru un starpnozarju pieeju; un saikni ar Eiropas Komisijas pārdomātas specializācijas stratēģiju, attiecīgajām tematiskajām platformām un *EIT RIS*.

EIT atbalsts augstākās izglītības jomas inovācijas spēju attīstīšanai būs saistīts ar *EIT* zīmi, ko patlaban piešķir *ZIK* izglītības programmām. Jo īpaši AII-partneres var tikt iesaistītas *EIT* zīmes izmantošanā. *EIT* piešķirs *EIT* zīmi arī mūžizglītības darbībām, kas iesaista un uzrunā plašāku mērķgrupu — studentus, pieaugušos izglītības apguvējus un iestādes (arī PIA iestādes), kas nav *ZIK* partneri. Zīmes piešķiršanai ārpus *EIT* kopienas būs strukturētāka ietekme visos līmeņos (individuālā, programmas un iestādes līmenī).

EIT jo īpaši pievērsīsies AII tajās valstīs, kur inovācija notiek mērenāk un pieticīgāk, un citos reģionos ar zemu sniegumu, kuri vēlas stiprināt savu inovācijas ietekmi un pārdomātas specializācijas stratēģijas. Šim pasākumam *EIT* piešķirs vismaz 25 % no kopējā budžeta, kas piešķirts šīm darbībām.

EIT:

- sadarbībā ar Komisiju, sākot ar 2021. gadu, izstrādās un sāks darbības, kas paredzētas, lai atbalstītu inovācijas spēju attīstību augstākajā izglītībā, un kas tiks īstenotas ar *ZIK* starpniecību;
- ieviesīs iesaistošu shēmu, lai valstīs, kur inovācija notiek mērenāk un pieticīgāk, stimulētu AII attīstīt savas inovācijas spējas;
- sniegs konkrētas vadlīnijas, speciālas zināšanas un konsultācijas iesaistītajām AII;
- stiprinās un paplašinās *EIT* zīmes darbības jomu ārpus *ZIK*, iekļaujot AII, kas piedalās rīcībā.

3.3. *EIT* transversālas darbības

(1) *Saziņa*

EIT pastiprinās saziņu un atpazīstamību. Palielinot *ZIK* skaitu un uzsākot jaunu rīcību, kas atbalsta AII uzņēmējdarbības attīstību, *EIT* pastiprinās centienus, lai to plašāk atpazītu kā inovācijas kvalitātes zīmolu. Šī zīmola pārvaldība un labāka saziņa ir īpaši svarīga iedzīvotājiem, jo *EIT* radītās inovācijas palīdz apliecināt konkrēto ietekmi, ko dod ES

metodoloģiskiem pierādījumiem ar astoņām spēju veidošanas jomām: vadība un pārvaldība; digitālā pārveide; organizatoriskā darbībspēja; uzņēmējdarbības mācīšana un apguve; uzņēmēju sagatavošana un atbalsts; zināšanu apmaiņa; internacionalizācija un ietekmes novērtēšana. ESAO ir publicējusi vairākus valstu ziņojumus par *HEInnovate*. Skatīt ESAO prasmju pētījumu sēriju tīmekļa vietnē: <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>.

⁵ Eiropas Komisija ir sagatavojusi reģionālās inovācijas ietekmes novērtējuma sistēmu (RIIA) kā pirmo posmu universitāšu inovācijas ietekmes novērtējumu veikšanai, izstrādājot uz skaitliskiem rādītājiem balstītas gadījumizpēti. Inovācijas ietekmes novērtēšanu, piemēram, izmantojot *RIIA* sistēmu, varētu saistīt ar reģionāla, valsts vai ES līmeņa finansēšanas instrumentiem, kas balstīti uz inovācijas sniegumu.

ieguldījumi ar Eiropas Pētniecības un inovācijas pamatprogrammas starpniecību. *EIT* saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” saziņas pieeju piemēros uzlabotu zīmoldarbes stratēģiju attiecībā uz tā galvenajām ieinteresētajām personām (AII, pētniecības organizācijām, uzņēmumiem utt.) visās dalībvalstīs un ārpus tām.

Lai nodrošinātu *EIT* piedāvāto iespēju plašāku izplatīšanu un to labāku izpratni, *EIT* izvērtēs iespēju uzlabot ieteikumus un palīdzību aspektos, kas saistīti ar līdzdalību *EIT* ZIK visā Eiropā, pamatojoties uz esošajiem Eiropas informācijas tīkliem.

Lai plašas ieinteresēto personu aprindas zinību triādē ES, valstu, reģionālā un vietējā līmenī būtu informētas par visiem *EIT* (un ZIK) uzaicinājumiem un finansētajiem projektiem, tie tiks iekļauti arī Eiropas finansējuma un konkursu iespēju portālā programmas “Apvārsnis Eiropa” ietvaros.

EIT vismaz divreiz gadā organizēs dalībvalstu pārstāvju grupas un saistīto Komisijas dienestu regulāras sanāksmes, lai nodrošinātu pienācīgu saziņu un informācijas plūsmu ar dalībvalstīm un ES līmenī un lai informētu par *EIT* finansēto darbību rezultātiem un sasniegumiem. Dalībvalstu pārstāvju grupa arī sniedz pienācīgu atbalstu, lai nodrošinātu *EIT* atbalstīto darbību sadarbību ar valstu programmām un iniciatīvām, tostarp iespējamu valsts līdzfinansējumu šādām darbībām.

EIT turpinās vadīt *EIT* ieinteresēto personu forumu un *EIT* balvu piešķiršanu, kas veicinātu mijiedarbību ar zinību triādes dalībniekiem Eiropā un atzītu visdaudzsološākos Eiropas uzņēmējus un novatorus.

EIT turpinās virzīt un sniegt stratēģiskus norādījumus *EIT* Absolventu kopienai⁶ (sadarbībā ar *EIT* Absolventu kopienas valdi), lai maksimāli palielinātu tās uzņēmējdarbības un sociālo ietekmi un pastāvīgu tās dalībnieku iesaistīšanos *EIT* atbalstītajās darbībās. Laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam šī kopiena turpinās augt, un tajā būs arī absolventi, kas piedalīsies rīcībās, ar ko atbalsta AII inovācijas spējas.

(2) *Labas prakses apzināšana un apmaiņa ar ieinteresētajām personām*

EIT ir būtiska nozīme labas prakses un gūtās pieredzes izplatīšanā. ZIK un projekti, kas atbalsta AII inovācijas un uzņēmējdarbības spēju, politikas veidotājiem ir vērtīgs pierādījumu un eksperimentālas mācīšanās avots, kas sniedz labas prakses piemērus un atbalstu ES politikas izstrādē un īstenošanā to tematiskajās jomās.

Līdz šim ZIK labas prakses piemēri un zināšanas nav pietiekami kodificētas un efektīvi izplatītas. *EIT* kā politikas veidotāju un visas inovācijas kopienas zināšanu partneris, īstenojot atbalsta funkciju, arī turpmāk pilnveidos savu lomu kā inovācijas institūts, kas spēj atklāt, analizēt, kodificēt, kopīgot inovatīvu praksi, zināšanas un *EIT* finansēto darbību (izglītība un apmācība, atbalsts inovācijai, atbalsts uzņēmējdarbībai) rezultātus un nodrošināt šādas prakses ieviešanu plašākā mērogā. Šīs darbības pamatā būs saites un sinerģijas ar citām [priekšlikuma programmai “Apvārsnis Eiropa”] [pīlāra “Inovatīvā Eiropa”] iniciatīvām.

(3) *Starptautiskā sadarbība*

⁶ *EIT* Absolventu kopiena apvieno uzņēmējus un pārmaiņu veicinātājus, kuri ir piedalījušies ZIK īstenotā izglītības vai uzņēmējdarbības programmā. Kopienai veido vairāk nekā 5000 locekļu tīkls.

EIT regulas darbības jomā *EIT*, izmantojot starptautisko sadarbību, centīsies panākt savu darbību lielāku ietekmi un koordinēs starptautiskas *EIT* finansētas darbības, ko veic ZIK. Uzmanība tiks veltīta tam, lai cieši saskaņotos ar Eiropas Savienības attiecīgajiem rūpniecības politikas mērķiem un tās pētniecības un inovācijas prioritātēm, kā arī nodrošinātu Eiropas pievienoto vērtību.

Starptautiskajā sadarbībā *EIT*, apspriežoties ar Komisiju, uzmanību pievēršīs globālu sabiedrības problēmu risināšanai, dodot ieguldījumu attiecīgajās starptautiskajās iniciatīvās un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā, nodrošinot piekļuvi talantiem un inovatīvu risinājumu labāku piedāvājumu un pieprasījumu. Ciešā sadarbībā ar Komisiju un *EIT* valdes uzraudzībā *EIT* un ZIK savas starptautiskās darbības plānos un īstēnos saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” pieeju un citiem attiecīgajiem ES politikas virzieniem.

EIT:

- uzlabos savu atpazīstamību, izmantojot stingrāku zīmoldrades stratēģiju attiecībā uz galvenajām ieinteresētajām personām dalībvalstīs;
- nodrošinās Eiropas Savienības atbalsta atpazīstamību;
- izpētīs iespējas izmantot esošos ES informācijas tīklus un nodrošināt to darbību koordināciju, lai sniegtu labākas konsultācijas un norādījumus potenciālajiem *EIT* ZIK partneriem;
- organizēs regulāras dalībvalstu pārstāvju grupas sanāksmes, lai nodrošinātu efektīvu saziņu un informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm;
- ar ieinteresēto personu foruma, *EIT* balvas un *EIT* Absolventu kopienas starpniecību uzlabos savas rīcības atpazīstamību iedzīvotāju un ieinteresēto personu kopienas vidū;
- apzinās, kodificēs un efektīvi apmainīsies ar zināšanām un labu praksi, kas gūta no *EIT* finansētām darbībām; sadarbosies ar ES dalībvalstu iestādēm gan valsts, gan reģionālā līmenī, izveidojot strukturētu dialogu un koordinējot centienus, lai apzinātu un izplatītu labu praksi un zināšanas, kā arī dalītos ar tām;
- *EIT* valdes uzraudzībā saskaņā ar Komisijas stratēģiju starptautiskajai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā un apspriežoties ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem, izstrādās *EIT* un ZIK starptautiskās sadarbības pamatvirzienus.

3.4. Darbības nodrošināšana

Šajā iedaļā ir iekļauti vairāki pasākumi, kuru mērķis ir pielāgot un uzlabot *EIT* un ZIK pašreizējo darbību. Efektīva un stratēģiska *EIT* valde pārraudzīs šo pasākumu īstenošanu *EIT* līmenī un nodrošinās nepieciešamos stimulus un kontroli, tostarp izmantojot finansējuma piešķiršanas procesu, lai panāktu to, ka ZIK šos pasākumus īsteno.

(4) *ZIK darbības modelis*

Lai maksimāli palielinātu ZIK darbības rezultātus un ietekmi, *EIT* tām sniegs darbības norādes un pārraudzīs to, kā ZIK ievēro pareizas pārvaldības principus, “Apvārsnis Eiropa” regulā Eiropas partnerībām noteiktos principus un kritērijus un saskaņotību ar programmas “Apvārsnis Eiropa” prioritātēm.

Pasākumi, kas īstenošanas laikā nodrošina ZIK pastāvīgu atvērtību un pārredzamību, tiks uzlaboti, jo īpaši iekļaujot kopīgus noteikumus jauniem dalībniekiem, kas sniedz pievienoto vērtību partnerībām. Tās savas darbības veiks arī pilnībā pārredzamā veidā. ZIK arī turpmāk

būs dinamiskas partnerības, kam jauni partneri, tostarp arvien vairāk MVU, var pievienoties, pamatojoties uz izcilību un stratēģisko piemērotību. Lai ierobežotu finansējuma koncentrāciju un nodrošinātu, ka ZIK darbības gūst labumu no plaša partneru tīkla, uzņēmējdarbības plāna sagatavošanas procedūra (tostarp prioritāšu noteikšana, darbību atlase un līdzekļu piešķiršana) tiks padarīta pārredzamāka un iekļaujošāka. Visbeidzot, ZIK palielinās uzaicinājumu īpatsvaru, jo īpaši attiecībā uz inovācijas projektiem, kas ir pieejami trešām personām. Visi šie pasākumi palielinās ZIK darbības iesaistīto dalībnieku skaitu. Visbeidzot, regulārajos ziņojumos ZIK būtu jāziņo par jaunu partneru iesaistīšanu.

Tā kā ZIK darbojas visā inovācijas vērtību ķēdē, tās savā uzņēmējdarbības plāna portfeli nodrošinās pienācīgu izglītības, uzņēmējdarbības un inovācijas darbību līdzsvaru. ZIK darbības tiks īstenotas, izmantojot vienkāršu, efektīvu un rentablu struktūru, kas līdz minimumam samazinātu administratīvās un pieskaitāmās izmaksas. EIT nodrošinās, ka ZIK panāk gaidāmo ietekmi, īstenojot ZIK uzņēmējdarbības plānos noteikto plašo darbību klāstu, kas efektīvi palīdz sasniegt to mērķus.

Katra ZIK partnera saistības visā iniciatīvas līguma darbības laikā tiks nodrošinātas, regulāri pārbaugot partnera faktisko ieguldījumu atbilstīgi sākotnējām saistībām. EIT nodrošinās, ka ZIK ir izveidota riska pārvaldības sistēma gadījumiem, kad daži partneri nespēj pildīt savas sākotnējās saistības.

EIT:

- nodrošinās, ka ZIK piemēro stingrus atvērtības un pārredzamības principus, jo īpaši attiecībā uz jaunu partneru atlasī un uzņēmējdarbības plānu sagatavošanas procedūru;
- nodrošinās, ka ZIK īstenošana pilnībā atbilst attiecīgajām prasībām, kas izriet no “Apvārsnis Eiropa” regulas;
- uzņēmējdarbības plānos nodrošinās pienācīgu līdzsvaru starp zinību triādes darbībām;
- nodrošinās, ka ZIK administratīvās izmaksas ir iespējami zemas;
- nodrošinās, lai esošās astoņas ZIK izpildītu programmas “Apvārsnis Eiropa” jaunās Eiropas partnerību īstenošanas kritērijas.

(5) *ZIK finansēšanas modelis*

Ar strukturēta un vienkāršota finansēšanas modeļa palīdzību EIT uzlabos ZIK ietekmi un ieguldījumu programmas “Apvārsnis Eiropa” mērķu sasniegšanā. Lai palielinātu atbalsta pievienoto vērtību, EIT pielāgos savu finansēšanas modeli. EIT veiks uzlabojumus četrās galvenās jomās.

Pirmkārt, lai palielinātu privāto un publisko ieguldījumu, EIT ievieš līdzfinansējuma likmi. Finansēšanas modeļa pielāgošana palīdzēs ZIK panākt finansiālu ilgtspēju. Tas mudinās ZIK partnerības pamatnolīguma darbības laikā pakāpeniski samazināt EIT finansējuma daļu savā uzņēmējdarbības plānā, vienlaikus palielinot līdzfinansējuma līmeni no avotiem, kas nav saistīti ar EIT. Fiksētas līdzfinansējuma likmes, kas samazinās, būs piemērojamas visos ZIK darbības cikla posmos (darbības sākumposmā, tālākas attīstības posmā, stabilitātes posmā un EIT dotācijas pārtraukšanas posmā), kā izklāstīts turpmāk.

	Darbības sākšana	Tālāka attīstība	Stabilitāte	EIT dotācijas pārtraukšana
gadi	1 – 4	5 – 7	8 – 11	12 – 15
EIT līdzfinansēju ma likme	līdz 100 %	līdz 80 %	līdz 70 %	50 % 12. gadā, samazinājums par 10 % gadā

4. attēls. EIT līdzfinansējuma likmes 2021.–2027. gadam

Otrkārt, pašreiz izmantotais dotācijas piešķiršanas process tiks vairāk vērsts uz konkurētspēju un rezultātiem, kā arī daudzgadu dotāciju izmantošanu. Lai panāktu augstāko ietekmes līmeni, EIT valde sniegs ZIK spēcīgākus stimulus, jo īpaši pamatojoties uz to individuālo sniegumu. Tāpēc EIT grozīs savus noteikumus par konkurenci veicinošu finansējumu, lai uzlabotu tā ietekmi programmas “Apvārsnis Eiropa” ietvaros.

Treškārt, EIT piemēros stingrus noteikumus, lai pastiprinātu pārskatīšanas mehānismu, pirms beidzas ZIK darbības pirmais septiņu gadu laikposms. Šai termiņa vidusposma pārskatīšanai, kas jāveic ar ārējo ekspertu palīdzību, vajadzētu būt saskaņā ar starptautisko paraugpraksi, atbilstoši programmas “Apvārsnis Eiropa” kritērijiem Eiropas partnerību pārraudzībai un izvērtēšanai, un tai jānotiek pirms sākotnējā septiņu gadu laikposma beigām. Pārskatīšanas rezultātā valde pieņems lēmumu par to, vai turpināt finansiālo ieguldījumu ZIK, vai arī to neturpināt (tādējādi nepagarinot partnerības pamatnolīgumu ar attiecīgo ZIK) un pārdalīt līdzekļus efektīvākām darbībām.

Visbeidzot, EIT arī turpmāk centīsies panākt vienkāršošanu, lai mazinātu nevajadzīgu administratīvo slogu⁷ ZIK, ļaujot tām ātri un efektīvi īstenot gada uzņēmējdarbības plānu un daudzgadu stratēģiju. Tas ietvers vienreizēju maksājumu vai vienības izmaksu izmantošanu attiecīgajām ZIK darbībām. Turklāt, lai nodrošinātu līdzekļu labāku plānošanu, jo īpaši attiecībā uz inovācijas darbībām, kā arī veicinātu to partneru lielāku iesaistīšanos un ilgtermiņa ieguldījumus, kuri piedalās ZIK darbībās, saskaņā ar attiecīgajiem partnerības pamatnolīgumiem EIT attiecīgā gadījumā ar ZIK parakstīs daudzgadu dotāciju nolīgumus. Šie daudzgadu dotāciju nolīgumi nedrīkstētu pārsniegt trīs gadus.

EIT:

- īstenos jaunu finansēšanas modeli, kas paredzēts, lai stimulētu ZIK partneru iesaistīšanos;
- pastāvīgi uzlabos finansēšanas modeli, vienkāršojot ZIK ziņošanas praksi, un attiecīgā gadījumā parakstīs daudzgadu dotāciju nolīgumus ar ZIK saskaņā ar attiecīgajiem partnerības pamatnolīgumiem;
- pielāgos uz konkurenci vērstu dotācijas piešķiršanas procesu, lai atalgotu par sniegumu un rezultātiem;
- pirms ZIK septītā darbības gada beigām pastiprinās katras ZIK veikuma visaptverošu pārskatīšanu, lai pamatotu valdes lēmumu par finansiālā atbalsta turpināšanu vai izbeigšanu saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa”

⁷ Jo īpaši tiktu pārtraukta ikgadējā ziņošana par ZIK papildu darbībām, kā Revīzijas palāta ieteikusi savā 2016. gada īpašajā ziņojumā (1. ieteikums, 51. lpp.).

(6) *EIT attiecības ar ZIK pēc tam, kad būs beidzies partnerības pamat nolīgums*

Saskaņā ar padziļinātu neatkarīgu pētījumu ciešā sadarbībā ar Komisiju līdz 2023. gada beigām EIT noteiks attiecības ar tām ZIK, kuras 2021.–2027. gada plānošanas periodā vairs nesaņems atbalsta dotācijas. Ņemot vērā galīgā pārskata pozitīvu iznākumu, EIT ar katru ZIK var noslēgt “sadarbības memorandu”, lai saglabātu sadarbību ar ZIK pēc partnerības pamat nolīguma termiņa beigām. Šajā memorandā cita starpā būtu jāiekļauj tiesības un pienākumi, kas saistīti ar:

- EIT zīmola izmantošanu, dalību EIT balvas piešķiršanā un citās EIT organizētajās iniciatīvās;
- EIT zīmes izmantošanu izglītības un apmācības programmām;
- piedalīšanos EIT konkursu uzaicinājumos saistībā ar vairāku ZIK kopīgām darbībām un kopīgiem pakalpojumiem;
- attiecībām ar EIT Absolventu kopienā.

EIT:

- izstrādās vispārējos principus, ko piemēros attiecībās ar ZIK pēc tam, kad būs beidzies partnerības pamat nolīgums, saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” satvaru attiecībā uz Eiropas partnerībām;
- saskaņā ar pozitīvu galīgo pārskatu un EIT valdes lēmumu noslēgs sadarbības memorandu ar ZIK, lai saglabātu ZIK kā EIT kopienas aktīvas locekles.

3.5. Sinerģija un papildināmība ar citām programmām

Balstoties uz tā plašo darbības jomu un īpašo nozīmi, EIT ir labi piemērots tam, lai radītu sinerģiju un nodrošinātu papildināmību ar citām ES programmām vai instrumentiem, tostarp pastiprinot savu atbalstu ZIK to plānošanas un īstenošanas darbībās. Zemāk sniegtais saraksts ietver konkrētus piemērus, kuros EIT veicinās sinerģiju vidējā un ilgtermiņā ārpus programmas “Apvārsnis Eiropa”.

“Erasmus”

- “Erasmus” un EIT nodibinās sinerģiju starp to attiecīgajām kopienām. Sadarbība tiks vērsta uz to, lai “Erasmus” izglītojamajiem, kuri iestājušies augstākās izglītības iestādēs, kas ir ZIK partneres, nodrošinātu piekļuvi ZIK vasaras skolām vai citiem attiecīgiem mācību pasākumiem (piemēram, uzņēmējdarbības un inovāciju pārvaldības mācību pasākumi) un nodibinātu kontaktus ar ZIK absolventu tīklu.
- Sadarbības pasākumi var ietvert arī EIT/ZIK apmācības nodrošināšanu mācībspēkiem (no visām augstākās izglītības iestādēm, arī no tām, kuras nav ZIK partneres) par mācību programmām, kas integrē uzņēmējdarbību un inovāciju, kā arī izmēģina, pieņem un paplašina inovācijas praksi, ko ZIK izstrādājušas “Erasmus” tīklos (piemēram, augstākās izglītības iestāžu un uzņēmumu zināšanu apvienības), un otrādi.
- Iespēju robežās tiks nodrošināta sinerģija ar Eiropas universitāšu iniciatīvu, kas varētu palīdzēt integrēt EIT izglītības pasākumus, lai panāktu sistēmisku ietekmi.

Programma “Digitālā Eiropa”

- ZIK sadarbības centri sadarbosies ar Eiropas digitālās inovācijas centriem, lai atbalstītu rūpniecības nozares un publiskā sektora organizāciju digitālo pārveidi.
- Tiks izpētītas iespējas, kā izmantot infrastruktūru un spējas, ko programmā “Digitālā Eiropa” (piemēram, datu resursi un mākslīgā intelekta algoritmu bibliotēkas; augstas veiktspējas datu apstrādes kompetences centri dalībvalstīs) ZIK attīstījušas izglītības un apmācību jomā, kā arī izmēģinājumu un demonstrējumu nolūkos inovācijas projektos.

Kohēzijas politikas fondi (jo īpaši Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Eiropas Sociālais fonds)

- *EIT* ZIK ar sadarbības centru un *RIS* vienību starpniecību veicinās reģionālo un starpreģionālo sadarbību starp zinību triādes dalībniekiem (izglītība, pētniecība, uzņēmējdarbība) un vadošajām iestādēm sinerģijā ar darbu pie reģionālās sadarbības un ieguldījumiem vērtību ķēdēs saistītās pārdomātas specializācijas prioritāšu jomās, kā arī sekmēs pārdomātas specializācijas tematisko platformu darbu. *EIT* arī izvērtēs iespējas dot ieguldījumu kohēzijas politikas fondu prasmju pilnveidošanas iniciatīvās, izmantojot paraugprakses apmaiņu.
- Lai sekmētu sinerģiju starp *EIT* resursiem, kohēzijas politikas fondiem un citām Eiropas, valsts un/vai reģionālām programmām, *EIT* ZIK veicinās sadarbību ar pārdomātas specializācijas platformām, jo īpaši sekmēs projektus, kuros gūta pieredze darbā ar kohēzijas politikas fondu pārvaldības iestādēm.

“InvestEU”

- *EIT* ZIK centīsies sadarboties ar “InvestEU” konsultāciju centru, lai sniegtu tehnisko atbalstu un palīdzību ZIK atbalstītajiem uzņēmumiem projektu sagatavošanai, izstrādei un īstenošanai.
- *EIT* ZIK sekmēs “InvestEU” portāla izstrādi, lai piesaistītu investorus ZIK atbalstītajiem uzņēmumiem ciešā sadarbībā ar Komisijas dienestiem.

“Radošā Eiropa”

- Jaunā programma “Radošā Eiropa” būs īpaši svarīga saistībā ar darbībām, ko veiks nākamā ZIK kultūras un radošajās nozarēs. Ar programmu tiks veidota spēcīga sinerģija un papildināmība tādās jomās kā radošās prasmes, darbvietas un uzņēmējdarbības modeļi.

Vienotā tirgus programma (COSME)

- ZIK centīsies sadarboties ar Eiropas Biznesa atbalsta tīklu (*EEN*) un tā nozaru grupām, lai atvieglotu uzņēmumu savstarpējo sadarbību, tehnoloģiju nodošanu un inovācijas partnerības uzņēmējiem, kuri vēlas attīstīt savu darbību visā ES un ārpus tās. *EEN* organizācijas veicinās *EIT* ZIK darbības to MVU starpā, kuri ir tā klienti. Lai uzlabotu jauno uzņēmēju uzņēmējdarbības prasmes, *EIT* izpētīs sadarbības iespējas, kas saistītas ar jauno uzņēmēju mobilitātes programmām.

4. RESURSI

4.1. Budžeta vajadzības

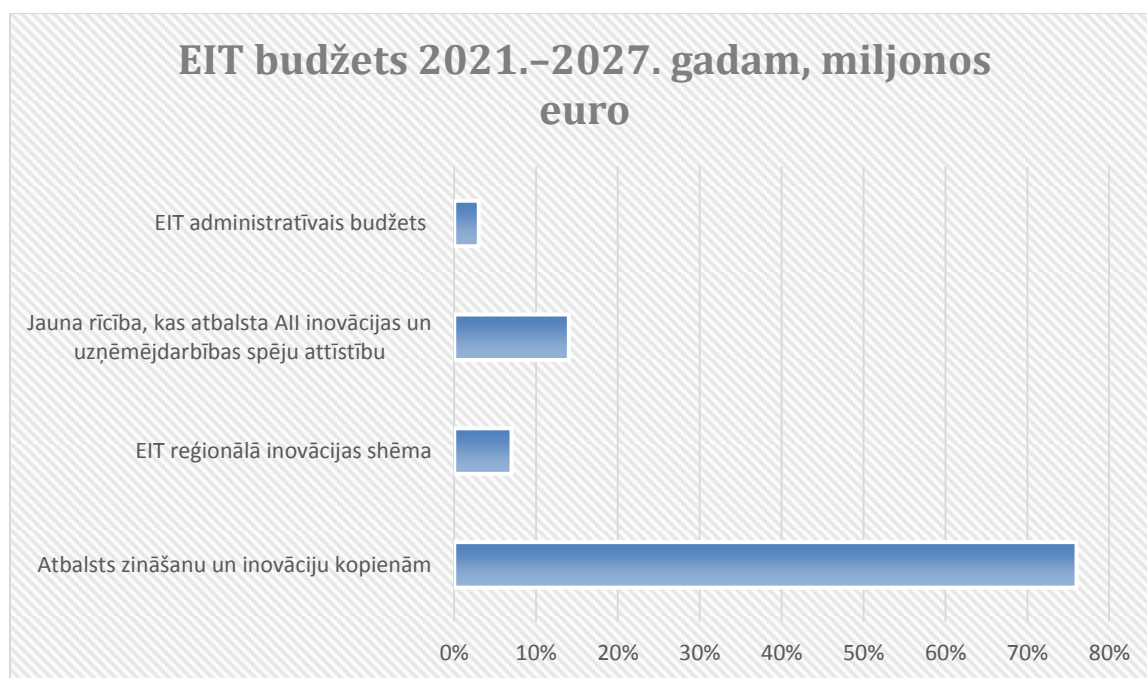
2021.–2027. gadā *EIT* nepieciešamais budžets ir [3000] miljoni EUR, un tā pamatā ir trīs galvenie elementi: 1) esošo astoņu ZIK izdevumi (kas atspoguļo to, ka triju ZIK partnerības

pamatnolīgumu termiņš beigsies līdz 2024. gadam) un divu jaunu ZIK izveides (2022. un 2025. gadā) izdevumi; 2) jaunas EIT atbalsta un koordinācijas rīcības sākšana un 3) administratīvie izdevumi.

Aptuveni [2500] miljoni EUR (83,3 % no kopējā EIT budžeta) ir paredzēti esošo un jauno ZIK finansēšanai un ietver [200] miljonus EUR, kas atvēlēti reģionālajai inovācijas shēmai. Līdz ar līdzfinansējuma likmes ieviešanu paredzams, ka ZIK piesaistīs vēl [1500] miljonus EUR no citiem publiskiem un privātiem avotiem. Budžets divu jaunu ZIK izveidei (kas sāks darboties attiecīgi 2022. un 2025. gadā) būs aptuveni [300] miljoni EUR. Ja EIT būs pieejams papildu budžets, tas varētu arī izveidot vēl kādu ZIK.

EIT sāks jaunu atbalsta rīcību, kas palīdzēs attīstīt AII uzņēmējdarbības un inovācijas spējas. Šai rīcībai būs vajadzīgi horizontāli projekta vadības un pārraudzības pakalpojumi. Lai īstenotu šīs darbības, no EIT budžeta ir vajadzīgi aptuveni [400] miljoni EUR (ne vairāk par 14 %), un [120] miljoni EUR ir paredzēti darbības sākumposmam (pirmie trīs gadi), bet pārējais — izvēršanas posmam (pēdējie četri gadi).

EIT arī turpmāk būs vienkārša un dinamiska organizācija. Administratīvo izdevumu izmaksas, kas sedz nepieciešamās personāla, administratīvās, infrastruktūras un darbības izmaksas, palielināsies, taču vidēji nepārsniegs 3 % no EIT budžeta. Daļu administratīvo izdevumu sedz Ungārija, līdz 2029. gada beigām nodrošinot bezmaksas biroja telpas. Tādēļ, pamatojoties uz iepriekš minēto, administratīvie izdevumi 2021.–2027. gadā būs apmēram 73 miljoni EUR. Budžeta sadalījums ir sniegts turpmāk:

4.2. Ietekme (pārraudzība un izvērtēšana)

EIT ietekmes izvērtējums nākamajā plānošanas periodā tiks pastāvīgi uzlabots, ņemot vērā gūtās atziņas un līdz šim uzkrāto pieredzi. EIT piemēros izvērtēšanas, ziņošanas un pārraudzības sistēmu, kas nodrošinās saskaņotību ar vispārējo pieeju, kas pieņemta programmai “Apvārsnis Eiropa”, vienlaikus sekmējot elastību. Lai konsekventi, saskaņoti un efektīvi izpildītu mērķus, jo īpaši tiks uzlabota atgriezeniskā saite starp Komisiju, EIT un ZIK.

Izvērtēšana

Komisija saskaņā ar *EIT* regulas un “Apvārsnis Eiropa” regulas noteikumiem veiks periodiskus *EIT* darbību izvērtējumus, tostarp novērtējot darbības, kas tiek pārvaldītas ar ZIK starpniecību. Šajās izvērtēšanās vērtēs *EIT* un arī ZIK darbību efektivitāti, lietderību, relevantumu, saskaņotību un ES pievienoto vērtību. To pamatā būs neatkarīgi ārējie izvērtējumi, un tie tiks izmantoti programmas “Apvārsnis Eiropa” starpposma un *ex post* izvērtējumos. Turklāt *EIT* katru ZIK rūpīgi pārskatīs pirms 7. un 14. darbības gada beigām saskaņā ar partnerības pamat nolīgumiem.

Ziņošana un pārraudzība

ZIK darbības rādītāju un rezultātu ziņošana un pārraudzība būs *EIT* galvenais uzdevums, kas tiks īstenots sadarbībā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” kopīgajiem korporatīvajiem pakalpojumiem. ZIK ziņošanas un pārraudzības sistēma tiks iestrādāta vispārējā programmas “Apvārsnis Eiropa” pārraudzības sistēmā, jo īpaši ieviešot kopējus datu modeļus, tostarp datu vākšanu. Komisija piedalīsies visu to attiecīgo ietekmes un pārraudzības rādītāju un instrumentu kopīgā izstrādē, kurus *EIT* pilnveido vai piemēro, lai nodrošinātu saderību un atbilstību vispārējai programmas “Apvārsnis Eiropa” pārraudzības sistēmai, tostarp galvenajiem ietekmes ceļiem, Eiropas partnerību un stratēģiskās plānošanas procesa kritēriju sistēmai. Turklāt *EIT* ņems vērā metodoloģijas “Inovācijas radars” izmantošanu programmā “Apvārsnis Eiropa” un izpētīs, kā ZIK varētu izmantot “Inovācijas radaru”, lai uzlabotu to pārraudzības darbības.

Kopumā *EIT* pienākums būs regulāri pārraudzīt ZIK darbības rādītājus un pastāvīgi pielāgot savas pārraudzības sistēmas saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” pārraudzības un ziņošanas sistēmu Eiropas partnerībām un sadarbībā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” kopīgajiem korporatīvajiem pakalpojumiem. Šīs pārraudzības rezultātus izmantos ZIK uzņēmējdarbības plānošanas procesos un *EIT* lēmumu pieņemšanā par budžeta piešķiršanu un partnerības pamat nolīgumu sagatavošanu ar ZIK kā atbalsta saņēmējām.

Paredzams, ka *EIT* darbībām, tostarp tām, kuras pārvalda ar ZIK starpniecību, būs

- (1) *ietekme uz ekonomiku/inovāciju*, jo tās ietekmēs uzņēmumu izveidi un izaugsmi, kā arī tādu jaunu inovatīvu risinājumu izstrādi, kas risinātu globālas problēmas, radītu tiešas un netiešas darbvietas un mobilizētu citus publiskā un privātā sektora ieguldījumus;
- (2) *ietekme uz zinātni un izglītību*, jo tās stiprinās cilvēkkapitālu pētniecībā un inovācijā, uzlabos inovatīvās un uzņēmējdarbības prasmes gan individuālā, gan organizācijas līmenī un veicinās zināšanu un inovāciju atklātu izplatīšanu sabiedrībā;
- (3) *ietekme uz sabiedrību*, jo tās pievērsīsies ES politikas prioritātēm tādās jomās kā klimata pārmaiņas, enerģija, izejmateriāli, veselība un pārtika, izmantojot inovatīvus risinājumus, sadarbību ar iedzīvotājiem un galalietotājiem, un stiprinās inovatīvu risinājumu ieviešanu šajās sabiedrības jomās.

Turpmāk tabulā sniegts neizsmelošs saraksts ar pārvaldības rādītājiem un to mērķiem, kurus *EIT* pārraudzīs 2021.–2027. gadā. Šie rādītāji sniedz galvenās ievirzes tam, kādi ieguldījumi un rezultāti nepieciešami, lai pārraudzītu to, kā tiek sasniegti *EIT* galvenie mērķi 2021.–2027. gadam, piemēram, inovācijas un uzņēmējdarbības veicināšana ar labākas izglītības palīdzību,

tā reģionālās ietekmes un atvērtības uzlabošana attiecībā pret potenciālajiem partneriem un ieinteresētajām personām un jaunu inovatīvu risinājumu ieviešana tirgū globālu problēmu risināšanai.

Līdztekus programmas “Apvārsnis Eiropa” rādītāju sistēmas izstrādei *EIT* kopā ar Komisiju izstrādās papildu rādītājus, tostarp sociālās ietekmes rādītājus *ZIK* darbības jomās, un tie atspoguļos Eiropas partnerību vispārējo pieeju, kas veicina zinātnisko, ekonomisko un sociālo ietekmi. Kopumā ietekmes rādītāju saskaņošana ar programmu “Apvārsnis Eiropa” būs vērsta uz to, lai pārraudzītu virzību uz noteikto mērķu sasniegšanu laika gaitā. Tas nodrošinās salīdzinošu pierādījumu bāzi rezultātiem un ietekmei, ko *ZIK* rada attiecībā uz pārējo programmas daļu. Turklāt *EIT* nodrošinās to, lai pārraudzības sistēma gūtu panākumus saistībā ar darbībām, kas raksturīgas *ZIK* modelim, piemēram, zinību triādes integrācija un uzņēmējdarbības prasmes. Šie papildu rādītāji būs paredzēti progresa un ietekmes pārraudzībai laika gaitā. Piemēram, ar izglītību saistīto *EIT* darbību (tostarp to, kuras atbalsta AII spējas) rādītāji pārrauga cilvēkkapitāla prasmju apguvi (īstermiņā), karjeru (vidējā termiņā) un darba apstākļus (ilgtermiņā), AII iesaisti un spēju uzlabošanu (īstermiņā) vai AII lomu un sniegumu vietējās inovācijas ekosistēmās (vidējā termiņā un ilgtermiņā).

<i>EIT</i> pārvaldības rādītāji	Mērķis 2023. gadam (atsauces gads – 2020. gads)	Mērķis 2027. gadam (atsauces gads – 2020. gads)
To vienību/organizāciju skaits, kuras piedalās <i>EIT</i> un <i>ZIK</i> darbībās	20 % palielinājums	50 % palielinājums
Tirgū laisto inovāciju (produktu un pakalpojumu) skaits	1500	4000
Augstākās izglītības iestādes, kas iesaistītas <i>EIT</i> un <i>ZIK</i> darbībās	300, no kurām 100 ir no jaunās rīcības izglītības jomā	750, no kurām 450 ir no jaunās rīcības izglītības jomā
To studentu skaits, kuri iesaistīti <i>EIT</i> un <i>ZIK</i> izglītības darbībās	10 000	30 000
Atbalstīto jaunuzņēmumu skaits	300	700
<i>ZIK</i> līdzfinansējums	700 MILJ. EUR	1500 MILJ. EUR
To vienību/organizāciju skaits, kuras piedalās <i>EIT</i> un <i>ZIK</i> darbībās no reģioniem, kas ir ārpus <i>ZIK</i> sadarbības centru reģioniem	50 % palielinājums	100 % palielinājums

EIT nodrošinās, ka ar tā iekšējās pārraudzības sistēmas palīdzību savāktie dati, tostarp *ZIK* rezultāti, ir pilnībā integrēti programmas “Apvārsnis Eiropa” vispārējā datu pārvaldības sistēmā. *EIT* nodrošinās, ka detalizēta informācija, kas iegūta tā pārraudzības un izvērtēšanas procesā, ir laikus pieejama kopējā e-datubāzē par programmas “Apvārsnis Eiropa” īstenošanu. Turklāt *EIT* sniegs īpašus ziņojumus par kvantitatīvo un kvalitatīvo ietekmi, tostarp par solītajiem un faktiski sniegtajiem finanšu ieguldījumiem.

EIT:

- uzlabos savas pašreizējās pārraudzības sistēmas un ieviesīs ziņošanas un pārraudzības sistēmu, tostarp ietekmes rādītājus, kas ir salāgoti ar [programmas “Apvārsnis Eiropa”] galvenajiem ietekmes ceļiem;
- regulāri pārraudzīs ZIK darbības rādītājus un ar ietekmi saistītos iznākumus, rezultātus un progresu saskaņā ar [programmas “Apvārsnis Eiropa”] satvaru;
- nodrošinās konkrētu sociālo rādītāju izstrādi ZIK darbības jomās un tās regulāru pārraudzību saskaņā ar programmas “Apvārsnis Eiropa” sociālās ietekmes satvaru;
- ziņos par kvantitatīvo un kvalitatīvo ietekmi, tostarp par finansiāliem ieguldījumiem;
- nodrošinās piekļuvi ZIK rezultātiem un projektu datiem un tos integrēs programmas “Apvārsnis Eiropa” vispārējā datu pārvaldības un ziņošanas sistēmā.

5. 1.A PIELIKUMS

Prioritārās jomas jaunu zināšanu un inovāciju kopienu izveidošanai.

1. Kultūras un radošās nozares

6. 1.B PIELIKUMS

FAKTU LAPA PAR ZINĀŠANU UN INOVĀCIJU KOPIENU “KULTŪRAS UN RADOŠĀS NOZARES”

(7) PROBLĒMA

Kultūras un radošās nozares (KRN) var sniegt horizontālu risinājumu virknei gaidāmu, pastāvīgu problēmu, kuras var risināt ar pētniecības un inovācijas darbību palīdzību. Šīs problēmas var iedalīt četros pīlāros: 1) eiropiešu radošums, kultūras daudzveidība un vērtības; 2) Eiropas identitāte un kohēzija; 3) Eiropas nodarbinātība, ekonomikas noturība un vieda izaugsme; un 4) Eiropa kā pasaules mēroga dalībniecība.

Eiropiešu radošums un kultūras daudzveidība ir atkarīga no noturīgām un spēcīgām kultūras un radošajām nozarēm. Tomēr šīs nozares, jo īpaši audiovizuālā nozare vai mūzikas nozare, saskaras ar vairākām problēmām, kas saistītas ar pasaules mēroga dalībnieku pieaugošo konkurenci un digitālo pāreju.

- Lai piesaistītu jaunas paaudzes auditorijas, ražotājiem, izplatītājiem, raidorganizācijām, kinoteātriem un visu veidu kultūras organizācijām jārada jauninājumi.
- Uzņēmējdarbības un starpnozaru prasmju trūkums kultūras un radošajās nozarēs⁸ attiecas gan uz jaunām apakšnozarēm, gan arī uz ļoti nobriedušām nozarēm, kurās notiek būtiska digitālā pārveide. Šīs prasmes ir nepieciešamas inovācijai, un tās ir ļoti svarīgas, ņemot vērā darba tirgus pārmaiņas, ar ko saskaras nozare.

Sabiedrības problēmas, kas saistītas ar **Eiropas identitāti un kohēziju**, kopumā rodas tādēļ, ka trūkst saiknes, kas vieno dažādas sabiedrības daļas, tostarp dažādas teritorijas. Tās ietver jautājumus, kas saistīti ar sociālo atstumtību, nepieciešamību veidot ciešākas starpkultūru saites un veidot kopīgu piederību, pamatojoties uz mūsu kultūras daudzveidību un kopīgo mantojumu, un šos jautājumus varētu risināt, izvēršot kopienas līdzdalību, izstrādājot inovācijas dizaina, arhitektūras un sabiedrisku vietu izmantošanas jomā, kā arī radot kultūrā balstītu sociālo inovāciju. Proti:

- sadarbība pētnieku starpā un starp pētniecību un rūpniecību ir ierobežota, kā arī pētniecības un izstrādes centienu koordinācija, metožu, rezultātu un paraugprakses apmaiņa nav pietiekama. Turklāt lielākā daļa KRN pētījumu nav tulkota, tādēļ tie atkārtojas, jo pētnieki bieži vien nav informēti par līdzīgiem projektiem.

⁸ Eiropas universitāšu kultūras un radošās studijas lielākoties ir vērstas uz “radošo daļu”, un to absolventi ne vienmēr ir gatavi iekļauties modernā darba tirgū, jo tiem trūkst starpnozarju (uzņēmējdarbības, digitālās, finanšu pārvaldības) prasmju. Attiecībā uz augstākās izglītības iestādēm ES atpakaļ no ASV saistībā ar studijām komunikācijas un plašsaziņas līdzekļu jomā (savukārt ES universitātēm ir labāki rādītāji tradicionālākos studiju priekšmetos, piemēram, mākslā, dizainā vai izpildītājmākslā).

- Radošo kopu un inovācijas centru integrācijas līmenis nav pietiekams.
- Liela daļa no reģionālajām pārdomātas specializācijas prioritātēm Eiropā raugās uz kultūru no dažādiem skatpunktiem (piemēram, kultūras mantojums, radošās nozares utt.). KRN potenciāls ir augsts, ņemot vērā kultūras un radošuma lielo nozīmi pilsētu un reģionu ekonomikas un sociālajā attīstībā un to spēju vēl vairāk palīdzēt novērst atšķirības visā Eiropā.

Problēmas, kas saistītas ar **Eiropas nodarbinātību, ekonomikas noturību un viedu izaugsmi**, ietver tādas ekonomikas jautājumus kā bezdarbs (jo īpaši jauniešu bezdarbs) un globālā konkurence.

- Tirgus koncentrācija ir augsta - aptuveni 50 % no kopējā apgrozījuma un pievienotās vērtības tiek radīti Vācijā, Apvienotajā Karalistē un Francijā.
- Eiropas rūpniecības nozari skar digitalizācija un globalizācija, kā arī to spēcīgā ietekme uz to, kā mākslinieki veido un izplata savus darbus un uzrunā auditoriju. Tradicionālo vērtību ķēdi ir ietekmējis DVD tirgu sabrukums, jaunas patērētāju prasības un ASV studiju nepārtrauktā ietekme, kā arī digitālās nozares milzu, piemēram, *Amazon*, *iTunes*, *Google* un *Netflix*, izaugsme.

Visbeidzot, **Eiropas kā pasaules līmeņa dalībnieces** loma ietver nepieciešamību uzlabot Eiropā radītā kultūras satura izplatīšanu. Eiropai ir jāsaglabā konkurētspēja globālajā digitālajā sacensībā par jaunu tehnoloģiju (piemēram, mākslīgā intelekta, lietu interneta, blokķēžu) radīšanu, jo pasaules mērogā KRN ir svarīgas šo tehnoloģiju satura, produktu un pakalpojumu veidotājas. Turklāt globālā mērogā KRN (piemēram, projektēšana, arhitektūra u. c.) aktīvi veicina ilgtspējīgu attīstību un virza zaļo inovāciju, savukārt kultūras saturs (literatūra, filmas un māksla) var vairot izpratni par ekoloģiskām problēmām un informēt sabiedrību.

(8) Nozīme un ietekme

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs ar holistisku un integrētu pieeju palīdzēs risināt visas iepriekš minētās problēmas. Aptverot gandrīz visas mūsu dzīves, sabiedrības un ekonomikas nozares, šāda ZIK būs ļoti svarīga ekonomiskās un sociālās ietekmes ziņā, paverot stratēģiskas iespējas ekonomikas, tehnoloģiju un sociālās inovācijas jomā.

Ar kultūru saistītas un radošuma rosinātas inovācijas veicina Eiropas konkurētspēju, vai nu tieši radot jaunus uzņēmumus un darbvietas, vai netieši radot starpnozaru priekšrocības plašākai ekonomikai, uzlabojot dzīves kvalitāti un palielinot Eiropas pievilcību. KRN arvien vairāk tiek uzskatītas par gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes un nodarbinātības jauniem avotiem, nodarbinot jau vairāk nekā 12 miljonus ES iedzīvotāju, kas ir 7,5 % no visiem ES nodarbinātajiem iedzīvotājiem.

Kultūras un radošuma ieguldījums inovācijā neaprobežojas tikai ar tiešu KRN ietekmi, jo inovācijas kopumā arvien vairāk virza ar tehnoloģijām nesaistīti faktori, piemēram, radošums, dizains un jauni organizatoriskie procesi vai uzņēmējdarbības modeļi. Jo īpaši KRN ar atšķirīgām vērtību ķēdēm (piemēram, mūzika, dizains, mode, audiovizuālā māksla,

videospēles, arhitektūra u. c.) ekonomikas ziņā ir spēcīga inovācijas spēja, un tās spēj veicināt inovāciju citās ekonomikas nozarēs.

Kultūrai un līdzdalībai kultūras pasākumos ir tieša ietekme uz iedzīvotāju labklājību. KRN vairo sabiedrības identitātes, demokrātijas un kopienas līdzdalības vērtības. Kultūrai ir liels potenciāls stiprināt Eiropas piederības sajūtu, kur daudzveidība ir priekšrocība. Tas ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu noturību, sociālo piekļuvi, sabiedrības kohēziju, radikalizācijas novēršanu un dzimumu līdztiesību un risinātu Eiropas politiskās neskaidrības un vajadzību pēc vienotības.

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs uzlabos tīklu veidošanas iespējas, sadarbību, līdzradīšanu un zinātnības nodošanu starp izglītību, pētniecību un uzņēmējdarbību, kultūras un radošajās nozarēs un citās sabiedrības un ekonomikas nozarēs. Tā stimulēs augšupējas un lejupējas iniciatīvas reģionālā, valstu un ES līmenī. Tā izstrādās vajadzīgos pamatnosacījumus jaunu uzņēmumu veidošanai un paplašināšanai inovatīvās ekosistēmās. Tā pētniekiem un studentiem daudzās disciplīnās (tostarp mākslas, humanitāro zinātņu, uzņēmējdarbības, sociālo un lietišķo zinātņu jomā) un KRN un citu nozaru uzņēmējiem dos zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas, lai radītu inovatīvus risinājumus un pārvērstu tos par jaunām uzņēmējdarbības iespējām. Tā nodrošinās turpmāku savstarpēju bagātināšanos ar citām ekonomikas un rūpniecības nozarēm, darbojoties kā inovācijas paātrinātājs.

(9) Sinerģija un papildināmība ar esošajām iniciatīvām

ZIK kultūras un radošajās nozarēs papildinās vairākas citas Savienības iniciatīvas, kā arī dalībvalstu iniciatīvas. Paredzams, ka ES līmenī tiks panāktas šādas turpmāk izklāstītās galvenās sinerģijas.

Sagaidāms, ka ZIK kultūras un radošajās nozarēs veidos spēcīgu sinerģiju ar attiecīgām politikas iniciatīvām, kas paredzētas programmā “Apvārsnis Eiropa” un jo īpaši II pīlārā ar kopu [“Iekļaujoša un droša sabiedrība”] un tās darbības jomās “Kultūras mantojums un demokrātija”. Nākotnes ZIK varētu sniegt arī vērtīgus horizontālus ieguldījumus dažādās darbībās, kas būtu jāveic kopā [“Digitālā joma un rūpniecība”], jo īpaši attiecībā uz ražošanas tehnoloģijām, kurās nepieciešamība izstrādāt jaunus produktus lielā mērā ir atkarīga no KRN. Turklāt tā varētu efektīvi papildināt citas programmas “Apvārsnis Eiropa” daļas, esošās *EIT Digital* darbības un rīcības, kas paredzētas citās ES programmās, piemēram, “InvestEU”, “Digitālā Eiropa” vai kohēzijas politikas fondos.

Jaunā programma “Radošā Eiropa” būs īpaši svarīga saistībā ar darbībām, ko veic ZIK kultūras un radošajās nozarēs. Šajā programmā ir izvēlēti virzieni un īpaši uzaicinājumi, kas atspoguļo dažas jau iepriekš minētās problēmas, ar kurām saskaras nozare (piemēram, prasmes, nodarbinātība un uzņēmējdarbības modeļi radošajās nozarēs utt.), un kam būtu nepieciešama spēcīga sinerģija un papildināmība. Tāpat saskaņā ar programmu “Radošā Eiropa” un ņemot vērā ierobežoto piekļuvi finansējumam kultūras un radošajām nozarēm, varētu sagaidīt sinerģiju ar kultūras un radošo nozaru garantiju mehānismu, finanšu mehānismu, kas palīdzētu izvērst kultūras un radošos projektus, nodrošinot apdrošināšanu finanšu starpniekiem.

Pārdomātas specializācijas stratēģijas (S3) platforma rūpniecības modernizācijai ir noteikusi vairākas pētniecības un inovācijas stratēģijas, kas vērstas uz KRN un pēta jaunas saiknes starp vietējiem aktīviem, potenciālajiem tirgiem un sabiedrības problēmām, iesaistot lielu uzņēmējdarbības dalībnieku kopumu. Īpaši svarīgs jautājums saistībā ar S3 stratēģijām ir jaunu partnerību veicināšana starp pētniecības organizācijām, uzņēmumiem un valsts iestādēm, aicinot izveidot jaunas sadarbības platformas.

Secinājums

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs ir vispiemērotākā, lai risinātu iepriekš izklāstītās galvenās ekonomiskās un sociālās problēmas. Radošums ir viens no galvenajiem inovācijas virzītājspēkiem, un *ZIK* kultūras un radošajās nozarēs spēj atrisināt kultūrā balstīta radošuma potenciālu un palīdzēt stiprināt Eiropas konkurētspēju un viedu izaugsmi.

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs:

- samazinās kultūras un radošo nozaru inovācijas vides sadrumstalotību, veicinot tādu inovācijas ekosistēmu izveidi, kas apvienos dalībniekus un tīklus dažādās nozarēs un disciplīnās vietējā, reģionālā, valsts un ES līmenī;
- apmācīs jauno novatoru paaudzi KRN nozarēs, nodrošinot tiem nepieciešamās uzņēmējdarbības un tehniskās prasmes, kas vajadzīgas, lai pilnveidotos ātri mainīgā vidē;
- veicinās pareizu pamatnosacījumu izstrādi, lai idejas pārveidotu par jauniem tehnoloģiju sasniegumiem un sociālo inovāciju, kas dos labumu ES iedzīvotājiem un uzlabos viņu dzīves kvalitāti;
- veicinās jaunu uzņēmumu izveidi un attīstību kultūras un radošajās nozarēs, mobilizējot uzņēmējdarbības nozares ieguldījumus un ilgtermiņa saistības;
- veidos sinerģiju ar esošajām *ZIK*, kā arī ar citām Eiropas partnerībām, programmām un iniciatīvām inovācijas veicināšanai citās ārpus kultūras un radošajām nozarēm esošās ekonomikas nozarēs;
- stiprinās ES kā globāla mēroga aktora lomu kultūras un radošajās nozarēs, izmantojot eiropiešu radošumu un kultūras daudzveidību.